

DE OORLOG, 28 juli 1914
[Het Nieuws van den Dag, No. 13692]
[Dinsdag 28 Juli 1914]

Inhoudsopgave 28 juli 1914

[Het Nieuws van den Dag, No. 13692]	1
Oostenrijk en Servië.	1
Bemiddeling.	2
Maatregelen van Engeland.	3
De Duitse Keizer.	3
In Duitschland.	3
Frankrijk.	3
Rusland.	4
België.	4
Prins Alexander van Servië.	4
Stakingen in Rusland.	4
Het antwoord van Servië.	4
Nederland en de Oostersche crisis.	5
Over de maatregelen, op verschillende plaatsen genomen	6
Oorlog?	7
De berichten uit St.-Petersburg zijn nu	8
Elders in dit blad nemen wij den tekst van het Servische antwoord	8
Over de schermutseling bij Temes-Kubin	9
Volgens de Lokal Anzeiger is de nacht van Zondag op Maandag	9
Allerwegen wordt betoogd.	9
Oostenrijk-Hongarije.	10
Servië.	10
Laatste Berichten.	10
Telegraphie.	10
Oostenrijk en Servië.	11

5

Tweede Blad.

TELEGRAMMEN.

(REUTER'S AGENTSCHAP).

10

Oostenrijk en Servië.

WEENEN, 27 Juli. De "Sonn- und Montagszeitung" meldt, dat de Serviërs, de brug over den Donau tusschen Semlin en Belgrado in de lucht hebben laten springen.

15

WEENEN, 27 Juli. De Oostenrijksche gezant in Servië heeft de Servische antwoord-nota aan het ministerie overhandigd. De nota heeft de strekking den valschen schijn te verwekken, dat Servië in hooge mate bereid is de eischen in te willigen. Feitelijk echter is de nota van een onoprechten geest vervuld, want er blijkt duidelijk uit, dat het Servië geen ernst is met zijn voornemen, om een einde te maken aan de strafbare propaganda tegen de Donau-monarchie. Bovendien bevat de nota zooveel voorbehoud, zoowel in het algemeen, alsook op de bijzondere punten, dat ook de werkelijke concessies waardeloos zijn. In het bijzonder wordt onder een nietig voorwendsel de eisch verworpen, dat de Oostenrijksche vertegenwoordigers zullen deelnemen aan het strafrechtelijk onderzoek in zake den moord op aartshertog Frans Ferdinand, ten einde aldus de deelnemers aan het complot op Servisch grondgebied te kunnen vinden. Zoo ook staat de belofte, dat de vijanden der Donau-monarchie in Servië bestreden zullen worden, gelijk met een weigering. De eisch der monarchie, dat de vereenigingen die Oostenrijk-Hongarije vijandig gezind zijn, zullen worden ontbonden, met waarborgen dat zij niet onder een anderen naam haar werkzaamheid zullen voortzetten, wordt niet eens overwogen. Aangezien nu hetgeen Oostenrijk-Hongarije in de nota geëischt heeft het minimum is van wat het met het oog op Servië's houding eischen kan en waardoor een duurzame, gunstige toestand geschapen zou kunnen worden, moest het Servische antwoord als onvoldoend beschouwd worden. Dat overigens Servië heel goed geweten heeft, dat zijn nota onaannemelijk was, blijkt uit het slot, waarin voorgesteld wordt de moeilijkheden door de opdracht aan een scheidsgerecht op te lossen, terwijl het tevens uren vóór de overhandiging der nota, die eenige minuten vóór den afloop van den termijn plaats had, zijn leger gemobiliseerd heeft.

35

Naspeuringen van Paul Theelen: 28 juli 1914

40 BOEDAPEST, 27 Juli. Het bestuur van de beurs heeft besloten, op heden en 28 en 29 Juli de goederen-, fonds- en graanbeurzen te sluiten.

ISCHL, 27 Juli. De Oostenrijksch-Hongaarsche gezant, Giesl, en de militaire attaché uit Belgrado zijn hier aangekomen en door het publiek hartelijk verwelkomd.

45 BOEDAPEST, 27 Juli. De chef van den Servischen generalen staf Poetnik is over Boekarest naar Nisj gereisd. De autoriteiten hadden maatregelen genomen om betoogingen te voorkomen.

50 BELGRADO, 27 Juli. Bij een nadere mobiliseeringsorder zijn alle mannen van 16 tot 60 jaar, die in staat zijn de wapenen te dragen, opgeroepen. Het hoofdkwartier is te Nisj, waar heden de Skoepsjtina bijeen zal komen. De Koning begaf zich gisteren over Belgrado naar het hoofdkwartier. De mobiliseering vordert goed, naar het heet. Er heerscht echter eenige ontevredenheid onder de boeren, omdat zij hunnen oogst in den
55 steek moeten laten.

BOEDAPEST, 27 Juli. Volgens een mededeeling van de bladen, moeten een groot aantal komitadsji's naar Bosnië zijn vertrokken. Hedenavond hebben voor het koninklijk paleis betoogingen plaats gehad. Aartshertog Josef kwam aan het venster en riep den
60 betoogers toe: "Broeders, wij trekken samen ten oorlog, wij zullen overwinnen of samen sterven". Deze woorden gaven aanleiding tot stormachtige betoogingen.

BELGRADO, 27 Juli. Koning Peter, die gisteravond hier aankwam, is na een kort verblijf naar Ribarska Banja teruggekeerd.

65 KONSTANTINOPEL, 27 Juli. Volgens de bladen hebben de gezanten van Turkije te Weenen en te Berlijn, die naar Konstantinopel waren opgeroepen in verband met het onderzoek tegen het vorige kabinet, opdracht gekregen op hun post te blijven.

70 Bemiddeling.

LONDEN, 27 Juli. In het lagerhuis heeft Sir Edward Grey in den loop van zijn betoog een kort overzicht van de gebeurtenissen sinds Vrijdagochtend gegeven. Hij deelde mee, dat hij, na de Oostenrijksch-Hongaarsche nota te hebben ontvangen, met de gezanten der andere mogendheden had gesproken. Hij verklaarde hun, dat z. i. zoolang
75 het geschil enkel ging tusschen Servië en Oostenrijk-Hongarije er geen recht bestond tot inmenging. Zoodra echter de betrekkingen tusschen Oostenrijk-Hongarije en Rusland een dreigend karakter verkregen, kwam de Europeesche vrede in gevaar. Dan zou - naar het scheen - de eenige kans op het behoud van den vrede hierin bestaan, dat
80 Duitschland, Frankrijk, Italië en Engeland als niet direct-belanghebbend bij de Servische quaestie zouden samenwerken in St.-Petersburg en Weenen om Rusland en Oostenrijk-Hongarije er toe te krijgen de militaire operaties te staken gedurende den tijd, dat de vier mogendheden zouden trachten het tot een schikking te brengen. Toen hij hoorde, dat de diplomatieke betrekkingen tusschen Oostenrijk-Hongarije en
85 Servië waren verbroken, had hij telegrafisch zijn reeds vermeld voorstel gedaan. Voortgaande zeide Grey: Dit voorstel kan ten minste als basis dienen, waarop een groep van vriendschappelijk gezinde, onpartijdige mogendheden, w.o. mogendheden in welke Rusland en Oostenrijk-Hongarije gelijkelijk vertrouwen stellen, een regeling tot stand brengen, die algemeen aannemelijk zou zijn. Sprekende over den toestand, zeide Grey, dat van het oogenblik, dat het geschil ophoudt er een te zijn tusschen
90 Oostenrijk-Hongarije en Servië alleen en een andere groote mogendheid er in betrokken wordt, het slechts kan uitloopen op een van de grootste rampen, die ooit over het vasteland van Europa zijn gekomen. Niemand zou kunnen voorspellen, waar het eind zou wezen van de vraagstukken, die er door zouden worden opgeworpen. De directe en
95 indirecte gevolgen zouden onberekenbaar wezen.

ROME, 27 Juli. De Engelsche gezant zou vannacht op bevel van zijn regeering aan den Oostenrijkschen gevraagd hebben, of hij zijn bezoek zou willen ontvangen met het doel verzoeningspogingen aan te wenden. De Italiaansche minister van buitenlandsche zaken had hetzelfde gevraagd, en de Oostenrijksche gezant antwoordde, dat hij dit bezoek
100 met genoegen zou ontvangen, zonder dat hij iets kon zeggen over het resultaat, aangezien de regeering in Weenen zich het recht wil voorbehouden om alle noodige militaire maatregelen te nemen. Hedenmorgen zou het bezoek gebracht worden.

105 PARIJS, 27 Juli. Bienvenu Martin, minister van buitenlandsche zaken ad interim, heeft vanmiddag een langdurig onderhoud gehad met de gezanten van Oostenrijk, Duitschland

en Rusland. Daarna heeft hij geconfereerd met de ministers van binnenlandsche zaken, oorlog, marine en koloniën.

110 LONDEN, 27 Juli. Frankrijk heeft de Engelsche regeering doen weten, dat het met Grey's voorstel volkomen instemt.

Maatregelen van Engeland.

115 GIBRALTAR, 27 Juli. Alle verloven zijn ingetrokken. Het herstellen van de *Bellerophon*, waaraan morgen zou worden begonnen, is uitgesteld.

120 LONDEN, 27 Juli. De admiraliteit heeft bekend gemaakt, dat de zoogenaamde aanvullingsbemanningen van de schepen der tweede vloot bevel hebben gekregen om aan boord van de schepen te blijven, inplaats van – zooals het na afloop van de vlootoefeningen gebruikelijk is – naar den wal te mogen terugkeeren.

125 LONDEN, 27 Juli. Sir Edward Grey heeft in het lagerhuis ook medegedeeld, dat hij den Britschen gezanten te Parijs, Berlijn en Rome heeft opgedragen aan de regeeringen der landen waar zij in functie zijn te vragen, of die regeeringen goed zouden vinden, dat haar gezanten te Londen met sir Edward in Londen een conferentie houden, ten einde te trachten een oplossing te vinden voor de bestaande moeilijkheden. Terzelfdertijd is aan de Britsche vertegenwoordigers in Weenen, St.-Petersburg en Belgrado opgedragen de regeeringen bij welke zij geplaatst zijn van de voorgestelde conferentie op de hoogte te brengen en aan die regeeringen te verzoeken, de militaire operaties te schorsen, totdat de voorgenomen conferentie haar beraadslagingen zal hebben voltooid.

130 Sir Edward Grey voegde aan zijn mededeeling nog toe, dat vooralsnog de volledige antwoorden niet waren ingekomen.

De Duitse Keizer.

135 POTSDAM, 27 Juli. De Keizer werd bij aankomst aan het station Wildpark ontvangen door den rijkskanselier en de chefs van den generalen staf en van den marine-staf. Hij reed met de Keizerin naar het Nieuwe Paleis, door het publiek met hoera-geroep begroet. In het paleis ontving de Keizer den rijkskanselier in langdurig gehoor, daarna ontving hij den chef van den generalen staf en dien van den marinestaf. De Keizer zal enkele dagen in Potsdam blijven, dan gaat hij naar Wilhelmshöhe.

140 POTSDAM, 27 Juli. De Keizerin is om 7 uur 33 uit Wilhelmshöhe aangekomen en heeft zich naar het Neue Palais begaven.

145 WILDPARK, 27 Juli. De Keizer is met den extra-trein te 2.10 hedenmiddag aangekomen.

In Duitschland.

150 BERLIJN, 27 Juli. Eenige groote spaarbanken kregen vandaag grooten toeloop van het publiek. Alle aanvragen werden vlot bevredigd, waarna de toeloop spoedig verminderde. De gelijktijdige talrijke uitbetalingen werkten geruststellend.

155 BERLIJN, 27 Juli. Behalve te Berlijn worden spaarbanken bestormd te Charlottenburg, Schönberg, Wilhelmsdorf en Neuköln. In Berlijn werden alle opvragen onbeperkt uitbetaald, in de genoemde voorschriften werd de maatregel genomen dat aanvragen boven 100 Mark vooraf moesten worden aangekondigd. Dergelijke 'runs' werden gedaan op spaarbanken te Keulen, Saarbrücken, Danzig, Straatsburg en elders.

160 BERLIJN, 27 Juli. De *Berl. Lokal Anzeiger* meldt, dat het ter beurze alhier verspreide gerucht, dat de Duitse vloot order zou hebben gekregen om naar Koningsbergen te vertrekken totaal zonder grond is.

Frankrijk.

165 KOPENHAGEN, 27 Juli. Volgens een zoeven aan het hof ontvangen radiogram, passeert Poincaré de Deensche wateren, zonder Kopenhagen aan te doen, waar hij volgens het programma vandaag een bezoek gebracht, zou hebben.

PARIJS, 27 Juli. Wegens den stand van zaken en omdat enkele buitenlandsche beurzen eveneens gesloten zijn, heeft het beurscomité besloten, ook de Parijsche beurs heden te sluiten.

170 PARIJS, 27 Juli. Wegens den stand van zaken en omdat enkele buitenlandsche beurzen eveneens gesloten zijn, heeft het beurscomité besloten, ook de Parijsche beurs heden

te sluiten.

175 PARIJS, 27 Juli. De betoogingen, georganiseerd door de syndicaten van de Seine ten voordeele van den vrede, veroorzaakten eenige botsingen tusschen politie en betoogers, die "Weg met den oorlog!" riepen. Er werden eenige agenten [gewond?], en een aantal personen gearresteerd.

Rusland.

180 ST.-PETERSBURG, 27 Juli. Bij een nieuwe wet wordt de termijn, waarbinnen de reserveofficieren zich eventueel moeten melden, van 8 tot 3 dagen verkort. Bij het vertrek van de Servische reserveofficieren werden aan het station ovaties gebracht. De stemming blijft kalm in afwachting van den invloed van Duitschland en Engeland.

185 ST.-PETERSBURG, 28 Juli. Gisteren was bij het vertrek der Servische officieren een groote menschenmenigte aan het station verzameld, die de officieren geestdriftig toejuichte. "Leve Servië! Weg met Oostenrijk!" werd er geroepen. Een Servisch officier hield een toespraak, waarin hij zeide, dat hij vervuld was met het blijmoedig bewustzijn, dat het verheven Rusland zijn jongere zuster in zwaren nood niet aan haar noodlot zal prijsgeven. Terwijl volksliederen gezongen werden en de
190 menigte "tsivio!" brulde, verliet de trein het station.

België.

195 BRUSSEL, 27 Juli. De Brusselsche gemeenteraad heeft een motie aangenomen, waarin de raad betuigt ontroerd te zijn over den kritieken toestand, waarin Europa verkeert, waarin hij de hoop uitspreekt, dat de verzoeningsgezindheid het zal winnen van den geest van ruw geweld, terwijl ten slotte de wensch wordt geuit, dat een toevlucht worde genomen tot arbitrage.

200 **Prins Alexander van Servië.**

WEENEN, 27 Juli. De 'Zeit' verneemt uit Belgrado, dat kapitein Doesan Petrowits, de aanstaande echtgenoot van Ludmilla von Hartwig, dochter van wijlen den Russischen gezant-kroonprins Alexander van Servië met de zweep heeft geslagen.

205 **Stakingen in Rusland.**

ST. PETERSBURG, 27 Juli. Het Petersburgsche Telegraafagentschap meldt, dat alle stakers hedenmorgen weer aan het werk zijn gegaan. Enkel in de fabrieken, die met het oog op de jongste gebeurtenissen voor onbepaalden tijd gesloten waren, wordt niet
210 gewerkt. Onder die fabrieken is de Poetiloffabriek. Door de gebeurtenissen in het buitenland heeft in de stemming der arbeiders een groote omkeer plaats gehad. In kringen der arbeiders zijn vaderlandslievende betoogingen gehouden.

Het antwoord van Servië.

Velen zullen zich reeds afgevraagd hebben, waarom het antwoord der Servische
215 regeering op de Oostenrijksche nota slechts in een kort dagbladbericht werd openbaar gemaakt, tot dusver. De inhoud van dit hoogst belangrijke stuk - dat wij nu vinden in de *N. Rott. Ct.*, welke vertaling wij volgen - is van dien aard, dat het achterhouden er van aanleiding kan geven tot het booze vermoeden, dat men van Oostenrijksche zijde opzettelijk de publicatie achterwege liet. Het stuk is te uitvoerig om in zijn geheel
220 te plaatsen; de belangrijkste gedeelten, luiden woordelijk aldus: De koninklijke Servische regeering is derhalve bereid elk Servisch onderdaan, ongeacht zijn positie en zijn rang, wiens medeplichtigheid aan de misdaad van Serajewo door bewijzen aannemelijk is gemaakt, voor den rechter te brengen. Zij verbindt zich met name om op de eerste bladzijde van haar officieel orgaan op den 26ten Juli de volgende
225 verklaring te doen drukken: 'De koninklijke Servische regeering veroordeelt de tegen Oostenrijk-Hongarije gerichte propaganda, d. w. z. al de stroomingen, welke einddoel het is om van de Oostenrijksch-Hongaarsche Monarchie gebied af te scheiden, dat haar behoort, en zij betreurt oprecht de vreeselijke gevolgen van dat misdadig streven. De koninklijke Servische regeering betreurt, dat Servische officieren en ambtenaren aan
230 genoemde propaganda hebben deelgenomen en daardoor de betrekkingen van goede nabuurschap in gevaar hebben gebracht, welke de koninklijke regeering door haar verklaring van den 31sten Maart 1909 zich plechtig heeft verbonden te onderhouden. De koninklijke regeering, die elke gedachte aan elke poging tot bemoeiing met het lot van de bewoners van welk deel van Oostenrijk-Hongarije dan ook veroordeelt, acht het
235 haar plicht om de officieren, de ambtenaren en de heele bevolking van het koninkrijk met klem opmerkzaam te maken, dat zij voortaan met uiterste gestrengheid zal optreden tegen lieden, die zich mochten schuldig maken aan dergelijke handelingen, die zij

echter met alle kracht zal voorkomen of onderdrukken.'

240 Deze verklaring zal ter kennis worden gebracht aan het Servische leger door middel van een dagorder, uit naam van Z. M. den Koning uitgevaardigd door den kroonprins Alexander. Dezelfde verklaring zal in het eerstvolgende legerbulletin worden openbaar gemaakt. 'De kon. reg. verbindt zich bovendien:

245 '1. Om in de eerstvolgende convocatie voor de gewone zitting van de Skoepsjtina een bepaling in de wet op de drukpers voor te stellen, waarbij op de meest ernstige wijze straf zal worden bedreigd tegen de ophitsing tot haat en verachting van de O.-H. monarchie, zoomede tegen elke publicatie, gericht tegen de territoriale onschendbaarheid van O.-H. 'Zij verbindt zich bij de aanstaande grondwetsherziening, in art. 22 der G.W. een amendement voor te stellen, waardoor bedoelde publicaties onderhevig zijn aan inbeslagneming, hetgeen thans wegens de uitdrukkelijke termen van

250 art. 22 onmogelijk is.
'2. De kon. reg. heeft geen bewijs - en de nota van de O.-H. regeering geeft haar ook geen bewijs - dat de vereeniging Narodna Obrana en andere dergelijke vereenigingen tot dusverre eenige misdadige handeling van dien aard hebben bedreven door een daad van een harer leden. Niettemin zal de kon. reg. den eisch van de O.-H. regeering

255 inwilligen en de vereeniging Narodna Obrana en elke andere vereeniging, die tegen Oostenrijk-Hongarije zou zijn gericht, ontbinden.
'3. De kon. reg. verbindt zich, zonder verwijl uit het openbaar onderwijs in Servië al wat dient of dienen kan om de propaganda tegen O.-H. te voeden, te verwijderen, indien de O.-H. regeering haar de feiten en de bewijzen dier propaganda verstrekt.

260 '4. De kon. reg. verbindt zich, uit den militairen dienst hen te verwijderen, ten aanzien van wie het gerechtelijk onderzoek zal hebben bewezen, dat zij schuldig zijn aan daden, gericht tegen de onschendbaarheid van het grondgebied der O.-H. monarchie. Zij verwacht dat de O.-H. regeering haar de namen en de handelingen van die officieren en ambtenaren zal mededeelen ten behoeve van de procedure, die moet

265 volgen.
'[5.] De kon. reg. moet erkennen dat zij zich niet duidelijk rekenschap kan geven van den zin en de strekking van den eisch der O.-H. regeering, behelzende dat Servië zich zal verbinden op zijn grondgebied de medewerking der organen van de O.-H. regeering te aanvaarden. 'Maar zij verklaart dat zij elke samenwerking, die vereenigbaar is met

270 de beginselen van internationaal recht, met de strafprocedure en met de betrekkingen van goede buurschap, zal aanvaarden.
'6. De kon. reg. beschouwt het - gelijk vanzelf spreekt - als haar plicht een onderzoek te openen tegen allen, die in de samenzwering van den 28en Juni betrokken zijn of zouden geweest zijn en die zich op het Servisch grondgebied bevinden. De

275 eisch tot deelneming aan dit onderzoek door vertegenwoordigers der Oostenrijksch-Hongaarsche autoriteiten kan de kon. reg. niet inwilligen, daar zulks een schending zou zijn van de grondwet en van de wet op de strafvordering. Intusschen zouden in concrete gevallen mededeelingen over de uitkomsten van het bedoelde onderzoek ter kennis kunnen worden gebracht van de Oostenrijksch-Hongaarsche organen.
280 '7. De kon. reg. heeft nog denzelfden dag, dat haar de O.-H. nota is overhandigd, den commandant Woja Tankosits doen gevangen nemen. Milan Tsjiganowits, die Oostenrijksch-Hongaarsch onderdaan is en tot den 15en Juni als aspirant bij de directie der spoorwegen was geplaatst, heeft men nog niet kunnen vatten. De kon. reg. verzoekt de

285 O.-H. regeering haar ten spoedigste te willen inlichten over de vermoedens van schuld, zoomede over de bewijzen van schuld, die tot dusverre door het onderzoek te Sarajewo aan het licht zijn gekomen, ten behoeve van latere onderzoekingen.'

Uit het slot van Servië's antwoord nog dit gewichtige gedeelte: 'Ingeval de O.-H. regeering geen genoegen mocht nemen met dit antwoord, is de kon. reg., overwegende

290 dat het in het gemeenschappelijk belang is de beslechting van dit geschil niet te overhaasten, evenals altijd bereid een vreedzame oplossing te aanvaarden door het geschil te onderwerpen hetzij aan de beslissing van het Internationale Hof van Arbitrage in Den Haag, hetzij aan die van de mogendheden, die deel hebben genomen aan de opstelling van de verklaring, welke de Servische regeering den 31sten Maart 1909

295 heeft afgelegd.'

Nederland en de Oostersche crisis.

Gisteravond werd aan het Departement van Oorlog nog laat gewerkt. De minister was er met verschillende militaire chefs en ambtenaren bij eenige afdelingen. Maatregelen

300 zijn genomen om het ontslag van de miliciens der oudste lichte, welke op 1 Augustus a.s. zou moeten plaats vinden, te schorsen. Ook de overgang van miliciens naar de landweer zal op gezegden datum niet plaatshebben, terwijl ook het ontslag der oudste landweerlichting, dat volgens de Landweernet eveneens op dien datum valt, is

geschorst.

305

De Zeeland keert heden terug, terwijl aan de commandanten van de Noordbrabant en de Kortenaer last is gegeven huiswaarts te varen.

310

Naar de N. Ct. verneemt, zijn de aanvragen van alle officieren om buitenlandsch verlof door het Ministerie van Oorlog voorloopig aangehouden en hebben zij, die reeds dat verlof hadden gekregen maar nog niet vertrokken waren, aanzegging ontvangen dat zij daarvan voorloopig geen gebruik mogen maken.

Over de maatregelen, op verschillende plaatsen genomen

315

voor het geval van een bedreiging van Nederlands onzijdigheid, ontvangen wij de volgende berichten.

320

Op het fort IJmuiden worden reeds maatregelen getroffen met het oog op een mogelijke mobilisatie. Men is er druk in de weer. De bezetting mag het fort niet verlaten, dan voor het verrichten van diensten. De soldaten die in het dorp diensten verrichten, hebben het geweer en een patroontasch bij zich.

325

Te Scheveningen werden gisteravond door compagnieën van de brigade grenadiers en jagers nachtelijke oefeningen gehouden, waarbij de Pier bewaakt werd door een detachement grenadiers onder bevel van den 1e luitenant Borel. Ook aan de Scheveningsche haven en op andere punten van de Scheveningsche kust werden zulke oefeningen gehouden.

330

Uit Nijmegen meldt onze correspondent:

Detachementen der koloniale reserve zijn naar Gennep en Mook vertrokken ter bewaking der Maasbrug. De Waalbrug te Nijmegen wordt eveneens bewaakt.

335

Nabij Deventer is de spoorbrug door infanterie en cavalerie bezet. De brug naast de spoorbrug, voor het gewone verkeer bestemd, mag niet meer gebruikt worden.

340

De landweerdistrictscommandanten hebben een waarschuwing ontvangen voor de grenswachten 's-Hertogenbosch en Nijmegen.

De spoorbruggen te Heusden, Hedel en Ravenstein zijn door een detachement infanterie bezet, elk detachement ter sterkte van 15 manschappen onder bevel van een officier.

345

Uit Maastricht marcheerden gisteravond halfnegen ongeveer 50 militairen in de richting van de Spoorwegbrug over de Maas. Het heette daarna, dat die spoorweg bezet was en dat voetgangers een omweg moesten maken.

Militieplichtigen te Maastricht hebben gisterenavond bevel gekregen zich gereed te houden.

350

Te Middelburg werd gisteravond groote opschudding veroorzaakt doordat aan de landweerplichtigen, behorende tot de kustwacht een geheime circulaire van den minister van oorlog werd uitgereikt, waarbij hun wordt aangezegd zich gereed te houden voor mogelijke mobilisatie.

Volgens de *Dordt. Ct.* heeft de varende trein van het korps pontonniers de manoeuvres op de Maas bij Mook afgebroken, om naar zijn garnizoen, Dordrecht, terug te keeren.

355

Men seint ons uit Grave:

De gele rijders uit Arnhem, die teruggeroepen zijn, zijn gistermiddag bij Overasselt over de brug, door de pontonniers gelegd, doorgetrokken naar hunne schietoefeningen in Oirschot.

Hedenmorgen hebben de pontonniers bij Grave een brug geslagen waarover de gele rijders zullen terugtrekken.

360

Gisteravond kwam met de mailboot der Maatschappij Zeeland te Vlissingen aan Prins Heinrich van Pruisen, de broeder van den Duitschen Keizer, die eerst Vrijdag naar Engeland overstak. Zijn vervroegde terugkeer staat blijkbaar in verband met de crisis.

365

Uit Domburg zijn verschillende Deutsche officieren, die daar hun zomervacantie doorbrachten, op telegraphisch oproepingsbevel naar hun garnizoenen terug gekoerd.

De Av.p. verneemt, dat de Regeering beslag heeft laten leggen op alle sleepboten in

370 den Nieuwen Waterweg. Ook de in de Scheveningsche haven aanwezige 4 sleepbooten zijn
gerequireerd; drie er van zijn gedirigeerd naar den Nieuwen Waterweg.

Volgens het *Hbl.* komen te Eindhoven uit de richting den Bosch extratreinen met
375 troepen genie en artillerie met geschut, die in de richting van de Deutsche grens
gaan.

De verschillende spoorbruggen worden door posten bewaakt.
De burgemeester van Winterswijk ontving Maandagmiddag bericht van den Minister van
Oorlog, dat ruim 80 man van landweer en behoorende tot verschillende lichten, moesten
380 opgeroepen worden, om onder de wapenen te komen, waarschijnlijk ten behoeve
der grenswacht.

H. M. de Koningin confereerde hedenvoormiddag met den minister van koloniën.

385 Hedenmiddag om 4 uur komen de ministers weer bij elkaar. De minister van marine
bezoekt hedenmorgen de departementen van binnenlandsche- en van buitenlandsche zaken
en voerde er besprekingen met zijne ambtgenooten.

Tot dusver zijn alleen door de militaire departementen strategische
voorzorgsmaatregelen uitgeschreven, die mobilisatie, indien noodzakelijk, kunnen
390 bespoedigen. Tot dusver zijn de twee eerste telegrammen tot de legerautoriteiten
gericht.

De meeste generaals en officieren met binnenlandsch verlof zijn naar hun
standplaatsen terug; buitenlandsche afwezigen volgen.
395 De staf van den generalen staf is te 's-Gravenhage terug.

Uit IJmuiden meldt men ons nog, dat op en om het fort groote bedrijvigheid heerscht.
Langs het buitenkanaal zijn stukken opgesteld en de militaire bezetting is voorts
druk bezig met de proviandeering.

400 De mannen van de landweer-kustwacht hebben ook aanschrijvingen ontvangen om zich
gereed te houden voor opkomst met spoed.

Leerlingen van Marinemachinistenschool zijn per draad naar Hellevoetsluis opgeroepen.

Oorlog?

405 Het vraagteeken, dat wij heden achter het angstwekkende woordje mogen plaatsen, dat
boven dit overzicht gedrukt staat, duidt op een lichte verbetering in den toestand.
Zoo is het ook: gisteren in den loop van den dag is op de meeste plaatsen der wereld
een ietwat gunstiger meening over de naaste toekomst ingetreden en het opschrift
410 »oorlog«, dat men van Zondagochtend af in heel de wereldpers boven de lange kolommen
met berichten lezen kon, heeft plaats gemaakt voor meer twijfel verradende termen. En
inderdaad, men ademt een klein weinigje verlicht op, nu er meer dan twee etmalen zijn
voorbijgegaan sedert baron von Giesl Belgrado verliet en nog altijd de eigenlijke
oorlog niet is uitgebroken, want de schermutseling tusschen Oostenrijksche troepen en
415 Serviërs op schepen in den Donau bij Temes-Kubin schijnt den naam van een gevecht
niet te verdienen, en het bericht van een Weensch blad, dat Serviërs de brug over den
Donau vernield hebben, wordt van elders tegengesproken. Ook is de laaghartige daad
van de gevangenneming van generaal Poetnik ijlings op persoonlijk bevel van den
Keizer tenietgedaan, hetgeen wellicht ook de opvatting kan bevestigen, dat men in
Weenen den oorlog nog niet begonnen acht.

420 Natuurlijk kan van dit alles eenvoudig de reden zijn, dat de leger-overheid in Weenen
het uit strategische overwegingen beter acht om te wachten op den afloop der
gedeeltelijke mobilisatie, aler men Donau, Save of Drin overtrekt, want de Serven
zijn geen tegenstanders, die men mag aanvallen zonder ter dege gewapend te zijn, maar
425 het kan toch ook wezen, dat de monarchie aarzelt, omdat zij nog wel eens wil praten
voordat ze toeslaat, en in elk geval... zoolang er leven is, is er hoop, en zoolang
de vijandelijkheden niet begonnen zijn, bestaat de mogelijkheid om ze te voorkomen.

Den hemel zij dank hebben de welwillende en vredelievende staatslieden in Europa niet
gedraald om van dit oogenblikkelijke respijt gebruik te maken, en Sir Edward Grey,
verlangend zijn naam van vredesbewaarder, dien hij zich in den Balkan-oorlog veroverd
430 heeft, eer aan te doen, heeft door de Britsche gezanten de regeeringen in Rome,
Parijs en Berlijn laten uitnoodigen tot een gezantenconferentie in Londen, terwijl
aan Oostenrijk, Servië en ook aan Rusland, verzocht werd het zwaard in de schee te
houden, zoolang die onderhandelingen in Londen duren. Of de antwoorden bevestigend
435 zullen luiden, staat zeer te bezien, en vooral zal men moeten vreezen voor dat van
Oostenrijk, maar in elk geval er wordt gedaan wat gedaan worden kan, en het is

440 mogelijk dat op deze wijze de Oostenrijksch-Servische vijandelijkheden vermeden worden, en zelfs al lukt dit niet, dat Grey's werkzaamheid in staat zal zijn de verdere uitbreiding van den brand tegen te gaan. Driewerf hulde aan den Britschen staatsman, wanneer het hem gelukt de beschaafde wereld voor de dreigende ramp te behoeden, en hulde reeds thans voor zijn ijverig pogen! Ons vertrouwen op de mannen, die in Engeland en Frankrijk de macht in handen hebben, dat wij gisteren het groote lichtpunt in de zwarte duisternis noemden, is niet beschaamd!

445 Wij behoeven den lezer niet te waarschuwen, dat hij de verbetering van den toestand niet moet opvatten als het einde van het gevaar. Het schijnt, dat men zich gisteren in Parijs en Berlijn, na van den eersten schrik bekomen te zijn, aan dit ongemotiveerde optimisme heeft overgegeven. De bemiddelingsactie ligt nog in haar eerste windselen, en het is de vraag of de regeering in Weenen, die Servië zoozeer het mes op de keel zette, dat men wel moest gelooven, dat zij oorlog wil en niets anders, van eenige bemiddeling gediend zal zijn. Hier komt thans Duitschland's hooge roeping, den bondgenoot daartoe te bewegen. Fransche bladen stellen het zoo voor, alsof Duitschland het volstrekt in zijn macht zou hebben, Oostenrijk van den oorlog terug te houden, en zij schrijven zelfs dat, indien Keizer en kanselier dit niet doen, het bewijst, dat hun zoo vaak hoog geprezen vredelievendheid slechts

455 huichelarij is geweest. Maar van Duitschen kant wordt die opvatting zeer stellig bestreden: Duitschland – zoo wordt daar gezegd – kan zijn bondgenoot niet dwingen om terug te gaan op den ingeslagen weg; Oostenrijks belang om eens en vooral een einde te maken aan de 'ondergraving' van zijn rijk door de Serven is tevens Duitschland's belang, omdat een verzwakking der Donau-monarchie tegelijk een verzwakking beduidt

460 van het Drievoudig Verbond, dus van Duitschland's invloed in de wereld; derhalve, Duitschland wil naar zijn krachten medewerken tot het behoud van den vrede en dus deelnemen aan Grey's bemiddelingspogingen, maar alleen indien men in Weenen van die bemiddeling gediend is, en gebeurt het, dat Rusland Oostenrijk in den rug valt, dan staat Duitschland gereed om zijn bondsplicht e vervullen. Dus – dit is de conclusie van het Duitsche standpunt – wie voor den vrede wil werken, oefene invloed op de regeering in Petersburg uit, zoodat deze de Serviërs niet meer steune in hun verzet tegen Oostenrijk's »rechtmatige« eischen. En dat is de taak van Frankrijk en Engeland.

470 Het behoeft nauwelijks betoog, dat in beide standpunten, het Fransche en het Duitsche, iets juist is gelegen, en voor het behoud van den vrede zal dan ook wel een combinatie van beide noodig zijn: Frankrijk en Engeland zullen in Petersburg en Duitschland zal in Weenen moeten aandringen op toegeeflijkheid, en alleen zoo zal de tusschenweg gevonden kunnen worden, die Europa langs den rand van den afgrond voeren kan.

475 **De berichten uit St.-Petersburg zijn nu**

– op het oogenblik waarop wij schrijven – tamelijk gunstig. Een bepaalde uitlating der regeering is er nog niet geweest, maar wat doorgaans goed ingelichte berichtgevers seinen, geeft hoop, dat de partij van Sasonof en Kriwosjeïn – dat is

480 die van hen, die den vrede bewaren willen als het maar eenigszins mogelijk is – de overwinning zal behalen over de pan-Slavistische oorlogspartij. De berichten over de mobilisatie van het Russische leger zijn niet bevestigd, al leest men wel over plannen voor een »proef-mobilisatie« van enkele legerkorpsen aan den Oostenrijkschen kant. Maar het was werkelijk niet te verwachten geweest, dat dergelijke maatregelen

485 in het geheel niet genomen zouden worden, en zij hoeven dus nog ganschelijk niet te wijzen op een besluit van Rusland om Oostenrijk aan te vallen. Naar het schijnt heeft de verklaring van den Duitschen gezant in Petersburg, dat de regeering in Berlijn de Oostenrijksche nota niet van te voren gekend heelt, een gunstige wending gegeven aan de stemming in Petersburg, omdat hieruit blijkt, dat Rusland niet staat tegenover een

490 complot der beide midden-Europeesche naties om de Slavische wereld een streek te spelen, en de Russen dus niet verplicht zijn om vaar het zwaard te grijpen. De Duitsche berichtgevers in Petersburg gelooven, dat de Russische regeering het zeer aangenaam vindt, dat vermoedelijk haar waardigheid niet eischt dat het tot vechten komt. En het is waar: indien de Russische regeering de Servische tot

495 tegemoetkomendheid raadt en Servië niet op den militairen steun der Russen kan rekenen, dan is er althans aan één kant veel gewonnen voor de bemiddelingsactie en in elk geval is de kans op lokaliseering van het conflict dan belangrijker groter.

500 **Elders in dit blad nemen wij den tekst van het Servische antwoord**

op de Oostenrijksche nota op, en wie deze leest zal toegeven, dat Servië hiermee zoover gegaan is, als een staat, die zichzelf niet onthoofden wil, gaan kan.

Feitelijk worden alle eischen ingewilligd behalve de werkelijk onaanneemlijke eisch, dat Oostenrijksche gevolmachtigden zullen deelnemen aan het onderzoek in Servië. En ook het Oostenrijksche stuk, dat men in een telegram heeft kunnen lezen en waaruit
505 blijken moet, dat Oostenrijk dit antwoord niet kon goedkeuren, zal wel niemand kunnen overtuigen van het moreele gelijk der Donaumonarchie om zoo maar ineens zonder heen en weer praten zijn gezant te laten wegtrekken en den oorlogstoestand te openen. Vooral het laatste gedeelte, waarin Servië een verwijt gemaakt wordt, dat het is gaan mobiliseeren vóór de overhandiging van zijn antwoord is kostelijk: was Servië dan
510 niet met den oorlog bedreigd en mocht het zich niet gereed maken tot zijn verdediging? Trouwens, het is van Oostenrijkschen kant alles comédie geweest: om vijf minuten voor zes ontving baron Giesl het antwoord en om halfzeven vertrok hij per trein uit Belgrado. Hij heeft dus niet eens tijd gehad om het stuk behoorlijk te lezen en heeft alleen kunnen zien of het een onvoorwaardelijk toegeven was of niet;
515 toen dat niet het geval was, is hij getrouw aan zijn opdracht vertrokken. Wat deed het er dan toe of Servië zich minder of meer tegemoetkomend betoonde? Maar begrijpelijk is het, dat de regeering der monarchie dit stuk, dat haar zoo deerlijk in het ongelijk stelde, niet publiceerde!

520 **Over de schermutseling bij Temes-Kubin**

zijn geen bijzonderheden van belang bekend geworden. Gewond is er niemand. Toch is het geval belangrijk, niet alleen omdat hier het eerste schot is gelost, maar ook omdat – volgens een bericht aan het *Berliner Tageblatt* – er een Servisch aanvalsplan bestaat, volgens 'twelk groote troepenmassa's, die aan gene zijde van den Donau
525 verzameld zijn, bij Temes-Kubin juist de rivier zouden moeten overtrekken en onder bevel van generaal Stepanowitsj in Hongarije binnenvallen. Hetzelfde bericht maakt melding van de schietrij bij Temes-Kubin, maar plaatst de Serviërs aan land en de Oostenrijkers op een schip. In Belgrado moet het thans zeer kalm zijn, ofschoon het er gisteren voor het eerst tot grootsche betoogingen is gekomen, toen de troepen, die
530 men tot dusver nog alleen maar 's nachts had laten vertrekken, overdag heengingen. Er werd hoera geroepen voor de groote generaals, voor Rusland, voor de andere landen der Drievoudige Entente, tegen het Drievoudig Verbond en natuurlijk allereerst tegen Oostenrijk.

535 **Volgens de Lokal Anzeiger is de nacht van Zondag op Maandag**

voor de Oostenrijkers in Belgrado schrikwekkend geweest: dronken soldaten liepen loeiend door de straten, vreugdeschoten knalden en men brulde: 'Weg met Oostenrijk', Van 's avonds negen uur af wachtten 500 Oostenrijkers tevergeefs op een schip om naar den overkant te komen. Eindelijk was een sleepschipper bereid hen op te nemen, en
540 vervolgens nam een schip dat 300 Serviërs in hun land terugbracht, de rest der Oostenrijksche kolonie uit Belgrado mee terug.

Allerwegen wordt betoogd.

In Ischl, de badplaats, waar de oude keizer Frans Jozef verblijf houdt, is
545 geestdriftig betoogd voor hem en keizer Wilhelm, toen de »Kurkapelle« het volkslied aanhief; op de Parijsche boulevards hebben de anarchisten en anti-militaristen »Weg met het leger«! en de royalisten »Leve het leger«! geroepen, totdat de politie beide groepen uiteenjoeg; in Berlijn heeft zich het nationalistisch geschreeuw van Zaterdagavond niet herhaald, maar bij het keizerlijk paleis heeft gisteren een groote
550 menigte tevergeefs op den Keizer staan wachten, die niet in Berlijn, maar in Wildpark aankwam, waarop de wachtenden zich getroost hebben door vaderlandslievende liederen te zingen, begeleid door een militaire kapel die uit het paleis te voorschijn kwam; ook in andere steden door heel Duitschland toont men de opnieuw ontwaakte vaderlandsliefde door middel van zingen en 'Hoch' roepen; kortom de stemming is er
555 overall!

In München, waar men veel van de Oostenrijkers pleegt te merken en waar men ook beter dan elders in Duitschland de Serviërs kent, moet de nationale geestdrift het hoogst stijgen. De liefde voor het vaderland wordt dan niet altijd op even nobele wijze
560 geuit: zoo was het publiek in het café Führung Zondagavond ontevreden, omdat daar de waard weigerde volksliederen te laten spelen, naar men zei omdat er Serviërs in de zaal aanwezig waren. Op die Serviërs – studenten van de technische hoogeschool – was men toch al boos, want zij hadden zich, naar men beweerde, uittartend gedragen, en daarom ging het publiek aan het protesteeren. Van protesten kwam het tot
565 handtastelijkheden en opeens gingen de protesteeren den boel in het café kort en klein slaan. Geen stoel bleef er heel en ook alle vensters, zoowel van het hotel als van het café, gingen stuk. De hotelgasten vluchtten het huis uit. De politie was machteloos. Later bleek er een misverstand geheerscht te hebben: er waren in het

570 begin van den avond talloze malen volksliederen gespeeld en gezongen, en b.v. was er zeker wel twintig maal "Deutschland, Deutschland über alles" gespeeld, maar tegen negen uur wilde de waard geen muziek meer hebben, omdat anders zijn hotelgasten, die vlak boven het café hun kamers hadden, niet konden slapen. Ook in andere steden, o. a. in Frankfort, moet de vaderlandsliefde zoo nu en dan zich in ruwheid geuit hebben.

575 Dat het Oostenrijk-Hongaarsche leger tegenover dat van Servië een enorm overwicht bezit, spreekt vanzelf: de bevolkingen van beide rijken staan tot elkaar ongeveer als 52 tot 4½ millioen en beide zijn militair krachtig georganiseerd. Toch is het verschil in weerbaarheid minder groot, dan men uit bovenstaande verhouding zou opmaken.

580 **Oostenrijk-Hongarije.**

— De vredesterkte wordt officieel voor het jaar 1913 opgegeven als 34,000 officieren, 390,000 manschappen, 90,000 paarden en 1900 stukken geschut. De landweer, in Oostenrijk ongeveer 50,000, in Hongarije ongeveer 32,000 officieren en manschappen
585 tellende, is daarbij inbegrepen. Het is niet gemakkelijk na te gaan, hoe sterk op dit oogenblik het leger kan zijn, op voet van oorlog gebracht, aangezien de reorganisatie nog niet voltooid is. Alleen de Bosnische troepen zijn reeds geheel gereorganiseerd. Ook over het nieuwe veldgeschut, de zware houwitser en het berggeschut beschikt het legerbestuur nog niet ten volle.
590 De reserves en de 1e en 2e ban van de landweer worden te zamen op 1,300,000 man geschat, met nog een 600,000 man aanvullings-reserve, wat een totaal zou geven van omstreeks **twee millioen driehonderd duizend**. Majoor Morakt raamt in het *Berl. Tageblatt* het totaal op twee millioen, behalve landstorm en aanvullingsreserve, dus nog hooger. Het spreekt wei vanzelf dat deze ontzaglijke troepenmacht niet in korten
595 tijd te velde gebracht, en zelfs wel nooit in haar geheel voor oorlogsdoeleinden gebruikt zou kunnen worden. Ook zal men reeds om politieke redenen in dezen oorlog tegen Servië sommige troepen niet over de grens laten gaan, maar een aanzienlijken aftrek geeft deze laatste omstandigheid toch wel niet. In elk geval is het een zeer geducht leger, waarover de Donau-monarchie beschikt. De geheele organisatie omvat 16
600 legerkorpsen van 3 divisies elk, vormende 49 infanterie-divisies, ten minste 10 cavalerie-divisies. Voor den oorlog in het gebergte zijn 14 brigaden van 15,000 man, met 72 stukken, verder machinekanonnen enz. beschikbaar.

Servië.

605 Het Servische leger is echter geen te minachten tegenstander. Het leger is betrekkelijk klein, maar in de jongste gevechten geoefend, goed ingericht en gedisciplineerd. In vredestijd telt het 2400 officieren en 36,000 man, met 11,000 paarden. Op voet van oorlog bestaat het leger uit 5 divisies met te zamen 131,000 man, buiten de formatie nog 21,000 man en 16,000 man depot-troepen; de eerste ban
610 telt ongeveer 100,000, de tweede 55,000 man, wat een totale sterkte geeft van ongeveer 325,000 man. Dit geldt voor 1912, maar kort geleden zijn nog maatregelen genomen, waardoor o.a. een infanterie-regiment aan elke divisie is toegevoegd, zoodat het effectief van het gemobiliseerde leger nu op *401,000 man* geschat wordt. — Bovendien heeft men nog rekening te houden met de zeer aanzienlijke
615 gebiedsuitbreiding van Servië sedert den jongsten oorlog. In hoever deze zeer gemengde bevolking geschikt is om bruikbaar troepenmateriaal te leveren, valt niet te zeggen, en, bij de genoemde legerhervorming is met den aanwas der bevolking ook reeds rekening gehouden; in elk geval noemt echter het totaal van vierhonderd duizend man een minimum.
620 Indien de Servische diplomatie er in slaagt haar gebied in den rug gedekt te houden, zou het Servische leger -- mocht het werkelijk tot een veldtocht komen -- langzaam naar het zuiden terugtrekkend, een aanmerkelijk voordeel hebben in het bergachtige terrein, terwijl Oostenrijk voorts een deel van zijn macht zal moeten bezigen om Montenegro, in het oog te houden.

625 **Laatste Berichten.**

Telegraphie.

Op grond van artikel 7 en 8 van het verdrag van St.-Petersburg, deelt de Hongaarsche regeering mede, dat gedeeltelijke beperking van de telegrafische correspondentie, is
630 ingesteld. Tot nader order worden voornamelijk niet toegelaten bijzondere telegrammen in overeengekomen taal of cijferschrift, beurstelegrammen in cijfers of handelsmerken en telegrammen zonder inhoud.

Naspeuringen van Paul Theelen: 28 juli 1914

635 De telegrammen mogen slechts gesteld zijn in de Hongaarsche, Croatische, Duitse, Fransche, Engelsche of Italiaansche taal.
Bovendien zijn door de Hongaarsche regeering aan censuur onderworpen telegrammen, passeerende over de Hongaarsche lijnen.
De telegrafische gemeenschap tusschen Hongarije en Servië is opgeheven.

640 **REUTER-TELEGRAMMEN.**

Oostenrijk en Servië.

WEENEN, 27 Juli. In de hedengehouden conferentie van de Weener banken, is besloten den rentevoet onveranderd te laten. Voor het geld in rekening-courant wordt 4 pct. vastgesteld.

645 WEENEN, 28 Juli. Het presidium van de Weenske goederenbeurs heeft besloten heden en morgen geen beurs te houden.

650 ISCHL, 28 Juli. Aartshertog Karl Frans Jozef is vanmorgen hier aangekomen en door het publiek stormachtig begroet. Om negen uur is hij door den Keizer in audiëntie ontvangen.

655 WEENEN, 28 Juli. De Weenske Bank heeft besloten, de rentevoet voor inschrijvingen op het grootboek onveranderd te laten, die voor geld op rekening-courant op viereen die voor deposito's op vier en een kwart percent stellen.

KONSTANTINOPEL, 28 Juli. Wegen den buitenlandschen toestand heeft de minister van financiën zijn reis naar Parijs uitgesteld.